

Uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 18 lipca 2022 roku

1. Przedmiot postępowania

Powód (...) Bank spółka akcyjna w W. domagał się od pozwanych:

- J. F. zapłaty 1.480.689,69 zł z dalszymi odsetkami:

a. umownymi za opóźnienie (karnymi) od kwoty kapitału 1.104.314,01 zł w wysokości odsetek maksymalnych;

b. ustawowymi za opóźnienie od kwoty odsetek umownych w wysokości 61.914,87 zł;

c. ustawowymi za opóźnienie od kwoty odsetek karnych w wysokości 314.460,81 zł;

- A. B. (1) zapłaty tej samej kwoty z ograniczeniem jej odpowiedzialności do nieruchomości, dla których Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgi wieczyste numer (...).

Strona powodowa twierdziła, że 14 maja 2009 roku poprzednik prawny powoda (...) Bank spółka akcyjna w W. zawarł z J. F. umowę kredytu hipotecznego (...) w wysokości 1.030.393,61 zł. Zabezpieczeniem były hipoteki umowne: zwykła w wysokości 1.255.468,59 zł oraz kaucyjna do kwoty 878.828,01 zł ustanowione na wskazanych wyżej nieruchomościach, których właścicielem jest pozwana A. B. (1). J. F. nie spłacała rat kredytu, po bezskutecznym wezwaniu do zapłaty zaległości z równoczesnym pouczeniem o możliwości restrukturyzacji kredytu, umowa została wypowiedziana. J. F. złożyła wniosek o restrukturyzację kredytu, nie spełniła jednak stawianych przed nią warunków.

Pozwane domagały się oddalenia powództwa, twierdząc, że wypowiedzenie umowy kredytu jest bezskuteczne, ponieważ powód nie przedstawił pełnomocnictwa dla M. J., która podpisała wezwanie do zapłaty i oświadczenie o wypowiedzeniu. Nie wykazano istnienia zasady i wysokości roszczenia. Powód określił kwotę należności głównej na 1.104.314,01 zł, a z dyspozycji uruchomienia kredytu wynika, że strona pozwana otrzymała 1.000.000 złotych kredytu. Jeśli sumę tę tworzą koszty opłat okołokredytowych (868 zł) oraz koszty ubezpieczenia (29.525,61 zł) to powód nie wykazał podstaw do ich zwrotu. Powód nie wyjaśnił sposobu rozliczenia kaucji w kwocie 31.500 zł, która wynika z aneksu z 20 sierpnia 2010 roku. Bank nie wykazał wysokości roszczenia odsetkowego. Nie dołączono do akt zestawienia wpłat dokonanych przez stronę pozwaną.

W chwili zawierania umowy strona pozwana nie wiedziała, jakie oprocentowanie obowiązuje, ponieważ § 8 regulaminu obowiązującego od 10 marca 2008 roku (do którego odsyła § 4 ust. 7 umowy kredytu – część ogólna) nie wskazuje konkretnie wysokości oprocentowania. Stanowi to o nieważności umowy (art. 353¹ k.c. i art. 69 prawa bankowego). Nie wiadomo, w jaki sposób powód wyliczył kwotę skapitalizowanych odsetek umownych i kwotę odsetek karnych, w szczególności od jakiego kapitału. Powód nie wykazał w jaki sposób ustalił wysokość oprocentowania w wysokości 8,10% w okresie od 7 października 2017 roku do 27 maja 2018 roku. Powód nie wskazuje, w jaki sposób ustalił wysokość oprocentowania umownego za opóźnienie, czyli odsetki karne. § 8 regulaminu nie wskazuje sposobu naliczania odsetek umownych za opóźnienie. Ustalenie wysokości odsetek umownych na kwotę 376.375,68 zł za opóźnienie w spłacie kredytu wynoszącego 1.030.393,61 zł należy traktować jako naruszenie zasad współżycia społecznego i przekroczenie swobody kontraktowania, co w konsekwencji powoduje nieważność umowy. Wątpliwe jest również dla pozwanych, czy naliczone odsetki nie przekraczają odsetek maksymalnych. Powód nie wykazał, czy stawka referencyjna przyjęta do obliczenia oprocentowania została prawidłowo ustalona przez Bank i czy uwzględniono ewentualne obniżki tej stawki. Nie wiadomo jak długo powód stosował marżę podwyższoną o 2% za wpis zabezpieczenia w formie hipoteki do księgi wieczystej, co ma wpływ na wysokość długu. J. F. składając wniosek restrukturyzacyjny nie uznała długu. Pozwane domagały się ewentualnie rozłożenia długu na raty.

W toku sprawy zmarła A. B. (1). Postanowieniem z 2 czerwca 2021 roku postępowanie zostało zawieszono w stosunku do tej pozwanej i następnie, postanowieniem z 9 grudnia 2021 roku podjęte z udziałem jej spadkobierców V. B. (1), N. B. i A. B. (2), którzy odziedziczyli spadek na podstawie testamentu z 19 września 2012 roku z dobrodziejstwem inwentarza (akt poświadczenia dziedziczenia, karty 336-337).

W związku z zapłatą przez pozwaną w toku procesu kwoty 6.000 zł powód cofnął pozew w zakresie żądania zasądzenia należności głównej w tej wysokości, domagając się zasądzenia in solidum od pozwanej J. F. oraz od solidarnie pozwanych spadkobierców A. B. (1), kwoty 1.474.689,69 zł z odsetkami:

a. umownymi, karnymi od kwoty kapitału 1.098.314,01 zł w wysokości odsetek maksymalnych, liczonymi:

i. od kwoty 1.104.314,01 zł od 24 czerwca 2020 roku do 23 grudnia 2020 roku;

ii. 1.102.314,01 zł od 24 grudnia 2020 roku do 25 stycznia 2021 roku;

(...). 1.100.314,01 zł od 26 stycznia 2021 roku do 25 lutego 2021 roku;

iv. 1.098.314,01 zł od 26 lutego 2021 roku.

b. ustawowymi za opóźnienie od kwoty odsetek umownych w wysokości 61.914,87 zł od dnia wytoczenia powództwa;

c. ustawowymi za opóźnienie od kwoty odsetek karnych w wysokości 314.460,81 zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty

wnosząc jednocześnie o dokonanie zastrzeżenia o odpowiedzialności in solidum dłużniczki osobistej J. F. i dłużników rzeczowych, spadkobierców A. B. (1) oraz wnosząc o dokonanie zastrzeżenia, że odpowiedzialność pozwanych solidarnie spadkobierców A. B. (1) jest ograniczona do dwóch wskazywanych wyżej nieruchomości.

2. Podstawa faktyczna wyroku

1.1. 14 maja 2019 roku poprzednik prawny powoda (...) Bank spółka akcyjna w W. zawarł z pozwaną J. F. umowę kredytu hipotecznego kredyt (...) numer (...) (...) w wysokości 1.030.393,61 zł na okres 30 lat. (dowód: umowa kredytu, k. 26-32).

1.2. Umowa była czterokrotnie zmieniana aneksami, między innymi 20 sierpnia 2010 roku strony zmieniły pkt V. ppkt 4. w ten sposób, że jednym z zabezpieczeń uczyniły umowę o przeniesienie środków pieniężnych (kaucja) do kwoty 31.500 zł zamiast uprzednio wskazanej kwoty 63.000 zł. 3 grudnia 2014 roku strony zmieniły umowę kredytu w ten sposób, że jednym zabezpieczeniem było ustanowienie hipoteki zwykłej w wysokości 1.255.468,59 zł oraz kaucyjnej do kwoty 878.828,01 zł na nieruchomościach stanowiących własność A. B. (1), dla których Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgi wieczyste numer (...). (dowód: aneksy do umowy, k. 45-55).

1.3. Hipoteki we wskazanej wysokości zostały wpisane do ksiąg wieczystych prowadzonych dla wskazanych wyżej nieruchomości. (fakt przyznany).

1.4. Pozwanej J. F. wypłacono kwotę kredytu w wysokości 1.000.000 zł. Opłaty około kredytowe wyniosły 868 zł, a ubezpieczenie wad prawnych 29.525,61 zł, wydatki te doliczono do sumy kredytu. (dowód: dyspozycja uruchomienia środków do umowy kredytu, k. 58, dyspozycja uruchomienia środków, k. 61, 62 potwierdzenie złożenia dyspozycji przelewu, k. 63-67).

1.5. Pismami z 19 grudnia 2017 roku pozwane zostały wezwane do zapłaty z jednoczesną informacją o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Pisma doręczono pozwanym 27 grudnia 2017 roku. (dowód: wezwania, k. 91, 93, potwierdzenie nadania, k. 95 i doręczenia, k. 96-99, wydruki ze strony internetowej Poczty Polskiej - potwierdzenie odbioru, k. 208 do 211).

1.6. Pismem z 6 kwietnia 2018 roku Bank wypowiedział umowę kredytu J. F.. Pismem z tego samego dnia Bank złożył A. B. (1) oświadczenie o wypowiedzeniu umowy w stosunku do dłużnika rzeczowego (dowód: oświadczenie, k. 100, potwierdzenie odbioru, k. 102 oświadczenie, k. 104 potwierdzenie odbioru, k. 106).

1.7. Wezwanie do zapłaty i oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu zostało podpisane przez pełnomocnika Banku (...) (dowód: pełnomocnictwo, k. 207).

1.8. Pismem z 4 maja 2018 roku J. F. zwróciła się do powoda z wnioskiem o restrukturyzację kredytu. (dowód: wniosek, k.108-111).

1.9. Pismami z 16 sierpnia 2018 roku powód wezwał J. F. i A. B. (1) do zapłaty przed wytoczeniem powództwa. W imieniu powoda działała J. J.. (dowód: wezwania do zapłaty k. 141, 142, 145, 146, dowód nadania oraz dowody odbioru, k. 147 – 153, pełnomocnictwo k. 212).

1.10. J. F. leczy się psychiatrycznie, wymaga wsparcia psychologicznego. Jej syn, N. B. jest niepełnosprawny i powinien uczęszczać do szkoły prowadzącej nauczanie specjalne. Pozwana utrzymuje się z myjni, która znajduje się na nieruchomościach stanowiących zabezpieczenie hipoteczne Banku; działalność ta przynosi stratę. (dowód: karta zasiłkowa dla świadczeń wypłacanych w okresie od 1 września 2020 roku do 31 października 2020 roku, k. 180, zaświadczenie lekarskie z 5 marca 2020 roku, k. 181, z 18 listopada 2020 roku, k. 182, orzeczenie o niepełnosprawności z 6 lutego 2020 roku, k. 183-184, z dnia 5 stycznia 2017 roku, k. 185-186, orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, karty 187-189).

1.11. Na nieruchomościach obciążonych hipotekami znajdują się domy, w którym mieszka pozwana z partnerem i trójką dzieci, spadkobiercami A. B. (1). Pozwani nie mają innych miejsc zamieszkania. Na nieruchomościach znajduje się także myjnia samochodowa, przynosząca straty. (fakt przyznany).

3. Ocena dowodów i podstawa prawna wyroku

3.1. Powód domaga się od pozwanego zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami i opłatami na podstawie art. 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, po jego wypowiedzeniu na podstawie art. 75 ust. 1 prawa bankowego

3.2. Umowa kredytu została skutecznie wypowiedziana przez stronę powodową pismem z 6 kwietnia 2018 roku podpisanym przez pełnomocnika M. J., powód przedstawił pełnomocnictwo dla tej osoby w toku procesu (k. 207) wskutek zarzutów pozwanej.

3.3. Zgodnie z pkt IV części szczególnej umowy oprocentowanie kredytu składało się z dwóch części: marży banku oraz indeksu bazowego. W dniu udzielenia kredytu marża Banka wynosiła 8,95% (marżę docelową po wpisie hipoteki, co nastąpiło 29 lipca 2009 roku, wskazano na 6,95%), indeks bazowy wynosił 4,86%, więc oprocentowanie - 13,81%. W § 5 części ogólnej umowy wskazano, że oprocentowanie kredytu stanowi sumę marży kredytowej wskazanej w części szczególnej umowy i stawki referencyjnej WIBOR 12M oraz określono warunki zmiany stawki referencyjnej (określono algorytm zmiany). Kolejnymi aneksami zmieniano marżę banku albo algorytm ustalania stawki referencyjnej. Twierdzenie pozwanych o nieważności umowy z uwagi na jej sprzeczność z art. 353¹ § 1 k.c. w związku z artykułem 69 prawa bankowego jest oczywiście bezpodstawne.

3.4. Podnoszone przez pozwane w odpowiedzi na pozew kwestie dotyczące sposobu rozliczenia kredytu z uwzględnieniem dokonywanych wpłat, zmian oprocentowania zgodnego z algorytmem ustalania stawki referencyjnej, zmian umowy kredytowej znajdują odpowiedź w materiale dowodowym sprawy przedstawionym przez powodowy Bank, to jest w treści umowy, regulaminie kredytowania i historiach rachunków oraz zostały wyjaśnione przez biegłą sądową w dwóch opiniach.

3.5. Sporządzając opinie biegła uwzględniła treść łączącej strony umowy kredytowej, zmienianej kolejnymi aneksami oraz regulamin kredytowania obowiązujący w Banku. W części szczególnej umowy kredytowej zawarto zapis o podwyższeniu marży Banku o 2% do czasu wpisu hipoteki, natomiast z § 5 ust. 5 części ogólnej umowy wynika, że marża banku z dnia udzielenia kredytu zostanie obniżona o 2% po przedstawieniu oryginału odpisu z księgi wieczystej z prawomocnym wpisem hipoteki. Sprzeczność tę należy rozstrzygnąć przez interpretację prowadzącą do racjonalnych rezultatów jako uniwersalną regułę wykładni oświadczeń woli (art. 65 § 2 k.c. stanowiący o celu umowy), mianowicie mógł podjąć racjonalnie decyzję o obniżeniu marży po przedstawieniu dowodu prawomocności wpisu. Należy dać priorytet zapisom części ogólnej umowy kredytowej, ponieważ z żadnej okoliczności nie wynika, aby strony, kierując się racjonalnością postępowania, miały poczynić odstępstwa od standardowej, zwykle stosowanej przez Bank procedury. Zapis „do czasu wpisu hipoteki” należy odczytywać jako do chwili przedstawienia dokumentów, o których mowa w części ogólnej umowy. Według zestawienia Banku zmiana oprocentowania nastąpiła 2 października 2009 roku. Z tej przyczyny przyjęto, że uwagi powoda do opinii biegłej wyrażone w piśmie z 25 października 2021 roku (k. 343) są trafne, co spowodowało sporządzenie opinii uzupełniającej przez biegłą. W uzupełniającej opinii biegłej sądowej na karcie 401 v. jest oczywista omyłka wskazująca na datę obniżenia marży - 29 lipca 2009 roku, jednak z wyliczeń wynika, że biegła przyjęła obniżenie marży 2 października 2009 roku, zgodnie z twierdzeniami powoda i przedstawionymi historiami rachunku. Strona pozwana nie kwestionowała uzupełniającej opinii biegłej sądowej uwzględniającej zmianę marży Banku we wskazanej dacie.

3.6. Biegła przyjęła, zgodnie z dokumentami przedstawionymi przez powoda, że 7 listopada 2011 roku Bank podwyższył marżę o 0,3%. Kwestia ta nie była podnoszona przez stronę pozwaną w zarzutach do opinii biegłego.

3.7. W § 5 części ogólnej umowy określono sposób obliczania oprocentowania kredytu (jak wskazywano, suma marży kredytowej oraz stawki referencyjnej WIBOR 12M), algorytm ustalania stawki referencyjnej, okres obowiązywania nowej stawki referencyjnej. Uruchomienie całości kredytu nastąpiło 26 maja 2009 roku, kolejnymi aneksami dokonywano zmian w umowie. Aneks nr (...) z 15 czerwca 2009 roku wprowadził 24 miesięczną karencję w spłacie kapitału, zwiększono marżę Banku, w okresie 24 miesięcy odroczone płatność części rat odsetkowych, kredytobiorca zobowiązany był do zapłaty rat odsetkowych obliczonych w oparciu o stałe oprocentowanie 3%, po upływie 24 miesięcy od dnia wejścia w życie aneksu suma wszystkich odroczone rat odsetkowych została skapitalizowana i ponownie obowiązywały parametry kredytu określone w umowie. Pozwanej udzielono kredytu w wysokości 1.030.393,61 zł, w tym 868 zł na opłaty kredytowe i 29.525,61 zł na ubezpieczenie tytułu prawnego i wad prawnych nieruchomości pobrane w dniu uruchomienia kredytu. Po upływie 24 miesięcy Bank wyliczył sumę kwoty odroczone rat odsetkowych i doliczył ją do salda kredytu pozostałego do spłaty. Kwota kapitału po rozliczeniu aneksu wzrosła do 1.255.468,59 zł.

3.8. Aneksem z 29 września 2011 roku wprowadzono zmiany dotyczące oprocentowania, określono marżę Banku na poziomie 5,95% (z tytułu negocjacji cenowych oraz kredytu oszczędnościowego). Aneksem z 2 lutego 2015 roku zmieniono marżę banku na 7,25%. Biegła sporządzając opinie zastosowała powyższe zmiany. Uwzględniła także regulamin kredytowania hipotecznego obowiązujący od 10 marca 2008 roku w szczególności § 8, § 12, § 17, § 19 regulujące sposób zmiany stawki referencyjnej, termin spłat oraz kolejność zarachowania wpłat, odsetki umowne za korzystanie z kapitału, definicję zadłużenia przeterminowanego i odsetek podwyższonych (karnych). Biegła uwzględniła również zapisy regulaminu obowiązującego od 1 stycznia 2017 roku, zmieniające postanowienie poprzednio obowiązującego. Biegła dokonała wyliczeń zgodnie z powyższymi zapisami, jednak w odniesieniu do zestawienia powoda dokonała kilku korekt, co dotyczyło błędnie ustalonej stopy procentowej 15 czerwca 2019 roku, w pierwotnej opinii przyjęła datę 29 lipca 2009 roku jako obniżenia marży Banku o 2%, w kolejnej, zgodnie ze wskazaną wyżej interpretacją, dokonała rozliczenia wpłat według zasad wynikających z zawartych umów oraz obowiązującego regulaminu kredytowania.

3.9. Oparcie się przez biegłą na zapisach umowy zmienionej aneksami oraz na regulaminach kredytowania oraz przedstawione wyliczenia czynią obie opinie wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych Sądu. Uwagi powoda

dotyczące rozliczenia kredytu 6 kwietnia 2018 roku nie mają znaczenia, istotne są bowiem daty wskazywane przez stronę powodową w pozwie od których żąda odsetek.

3.10. Pozwana nie kwestionowała wyliczeń biegłej, twierdząc jedynie, że zaniechała zbadania, czy strona pozwana w ogóle miała zdolność kredytową w czasie przyznania jej kredytu oraz w czasie jej trwania. J. F. i A. B. (1) miały nie mieć zdolności kredytowej, a Bank nie zweryfikował, czy mają możliwość spłacenia kredytu. Pozwana twierdziła, że zgodnie z art. 70 ust. 1 prawa bankowego Bank uzależnia przyznanie kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy, a przepis ten ma na celu nie tylko ograniczenie ryzyka banku, ale przede wszystkim odzwierciedla istotny cel społeczno-gospodarczy w postaci ochrony osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i konsumentów przed spiralą zadłużenia. W związku z powyższym umowa na podstawie art. 58 § 1 k.c. jest nieważna. Stanowisko to jest oczywiście bezzasadne, obowiązek banku sprawdzenia zdolności kredytowej z art. 70 ust. 1 prawa bankowego, ma charakter publicznoprawny, a nie cywilnoprawny. Badanie zdolności kredytowej, według własnych kryteriów banku, pozostaje obok warunków ważności umowy kredytowej wynikających z prawa cywilnego. Innymi słowy, w interesie deponentów jest zakaz udzielania kredytów podmiotom niedającym gwarancji ich spłaty. Prawo bankowe umożliwia udzielenie kredytu podmiotom, które nie mają zdolności kredytowej, pod określonymi warunkami (art. 70 ust. 2 prawa bankowego), co eo ipse wyłącza prawidłowość tezy pozwanych o nieważności umowy. Z tej przyczyny dowód z opinii biegłego zgłoszony przez stronę pozwaną zmierzający do oceny, czy pozwanej przysługiwała zdolność kredytowa, podlegał pominięciu na podstawie art. 235² § pkt 5 k.p.c. jako zmierzający jedynie do przedłużenia postępowania.

3.11. Zgodnie z opinią biegłej sądowej, według stanu na dzień 29 czerwca 2020 roku, niespłacony **kapitał kredytu to 1.177.444,75 zł**, odsetki umowne 56.124,13 zł, odsetki karne 255.200,73 zł. Powód żąda odsetek od kapitału od 24 czerwca 2020 roku, a odsetki wyliczył na 23 czerwca 2020 roku, zatem odsetki umowne i karne powinny być wyliczane właśnie do dnia 23 czerwca 2020 roku. W tym dniu **odsetki umowne wyniosły 56.124,13 zł** (jest to oczywiście ta kwota, którą wyliczono na chwilę wypowiedzenia umowy), **odsetki karne - 253.032,94 zł**, (przy 11,2% od niespłaconego kapitału kredytu 1.177.444,75 zł za okres od 23 do 29 czerwca 2020 roku, to 2.167,79 zł, odsetki karne = 255.200,73 zł, jako kwota wyliczona przez biegłą pomniejszona o 2.167,79 zł, kwotę wyliczoną przez Sąd). Dług pozwanych z tytułu kredytu według stanu odsetek na 23 czerwca 2020 roku wynosił **1.486.601,82 zł, a na chwilę orzekania 1.480.601,82 zł (kapitał 1.171.444,75 zł)**.

3.12. Istnieją wobec tego różnice między twierdzeniami Banku o wysokości długu i wynikami wyliczeń biegłej sądowej w zakresie kapitału, odsetek umownych oraz odsetek karnych, skorygowanych obliczeniem Sądu, po zapłacie przez pozwaną 6.000 zł w toku procesu. **Powód ostatecznie (por. pismo z 27 września 2021 roku, k. 330) domagał się zasądzenia 1.474.689,69 zł, w tym kapitału - 1.098.314,01 zł, odsetek umownych - 61.914,87 zł, karnych 314.460,81 zł**, według stanu na 23 czerwca 2020 roku. Wyrok sądu nienaruszający zakazu orzekania ponad żądanie może ogólnie zasądzać kwotę **1.474.689,69 zł** (pkt 1 wyroku).

3.13. Powód żąda odsetek umownych w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od 26 lutego 2021 roku od mniejszej kwoty kapitału, niż ustalona przez Sąd. Roszczenie o odsetki maksymalne podlegało uwzględnieniu od kwoty **1.098.314,01 zł**, zgodnie z żądaniem powoda (pkt 1. a. i. wyroku).

3.14. Powód żąda skapitalizowanych odsetek umownych 61.914,87 zł i karnych 314.460,81 zł, domagając się dalszych odsetek ustawowych za opóźnienie od ich sumy (376.375,68 zł) od dnia wytoczenia powództwa. Zgodnie z opinią biegłej, skorygowanej w zakresie odsetek karnych obliczeniami sądu, **suma odsetek umownych oraz odsetek karnych to 309.157,07 zł**. Powód żąda dalszych odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa, o czym orzeczono w punkcie 1. a. ii. wyroku. Nie jest możliwe bez naruszenia art. 321 k.p.c. orzeczenie o dalszych odsetkach od wyższej sumy od dnia wniesienia pozwu, ponieważ powód od dnia wniesienia pozwu żądał dalszych odsetek od sumy odsetek umownych i karnych.

3.15. Powodowi przysługują kwoty stanowiące odsetki umowne w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od kwot, które pozwana zapłaciła w toku procesu, zaliczonych na kapitał kredytu (pkt 1. b. i., ii., (...)).

3.16. W pozostałym zakresie powództwo **podlega oddaleniu** (żądanie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu od kwoty przekraczającej wyliczoną sumę odsetek umownych i karnych – ponad **309.157,07 zł**).

3.17. Rozstrzygnięcie musi być poprzedzone rozważeniem, czy sąd uwzględniając art. **321 k.p.c.** zobowiązany jest do zasądzenia, w granicach żądania powoda, kwoty wyższej, niż wynikająca z sumy kapitału, odsetek umownych oraz odsetek karnych wyliczonych na 23 czerwca 2020 roku. Istotna w tym przedmiocie staje się uwaga, że powód dochodzi jednej wierzytelności wynikającej z jednego stosunku prawnego, składającej się z należności głównej oraz z odsetek. Powód nie dochodzi trzech odrębnych roszczeń uzasadnionych innymi podstawami faktycznymi; uczynienie przedmiotem powództwa roszczenia o zapłatę kapitału niespłaconego kredytu, odsetek umownych oraz odsetek karnych nie jest kumulacją przedmiotową roszczeń. Powód poddał pod rozstrzygnięcie sądu roszczenie procesowe składające się z żądania zasądzenia określonej kwoty, uzasadnione jednym zdarzeniem prawnym w postaci zawarcia umowy o kredyt, więc jedną podstawą faktyczną. Prowadzi to do wniosku, że sąd nie może orzekać ponad żądanie powoda zasądzenia określonej kwoty, czyli ogólnej sumy poszczególnych składników, jednak nie jest związany wysokością poszczególnych składowych tego żądania. W rezultacie Sąd zasądził kapitał w wysokości wyższej, niż twierdził powód, bez odsetek umownych od 24 czerwca 2020 roku, jednak w granicach długu pozwanych wynikającego z umowy kredytu. Ujmując te kwestie inaczej, **dług pozwanych wynosił w chwili orzekania 1.480.601,82 zł, a zasądzono 1.474.689,69 zł, więc w granicach żądania i jednej podstawy faktycznej.**

3.18. V. B. (2), N. B. i A. B. (2) odziedziczyli spadek po A. B. (1), dłużniku rzeczowym z tytułu ustanowienia hipotek umownych zwykłej oraz kaucyjnej na nieruchomościach stanowiących jej własność (art. 65 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece). W chwili orzekania nie dokonano działu spadku, więc odpowiedzialność spadkobierców dłużnika rzeczowego jest solidarna (art. 1034 § 1 k.c.). Odpowiedzialność dłużnika rzeczowego wyraża się w obowiązku zapłaty, a nie znoszenia egzekucji. Z kolei odpowiedzialność dłużnika rzeczowego i osobistego (pозwana J. F.) ma charakter in solidum, spełnienie świadczenia przez któregokolwiek z dłużników ostatecznie zmniejsza dług, zwalnia z obowiązku zapłaty pozostałych dłużników (pkt 1. wyroku in fine).

3.19. Spadkobiercom A. B. (1) przysługuje w toku postępowania egzekucyjnego prawo do powoływania się na ograniczenie ich odpowiedzialności wynikające z ustanowienia hipoteki przez spadkodawczynię na obu wymienianych wyżej nieruchomościach (art. 319 k.p.c. i art. 65 u.k.w.h.). Niezależnie od ograniczenia odpowiedzialności ustanowionego prawem rzeczowym, spadkobiercom A. B. (1) przysługuje uprawnienia do powołania się na ograniczenie odpowiedzialności wynikające z prawa spadkowego (art. 1031 § 1 k.c., bez względu na eksplikację sytuacji, kiedy może dojść do zastosowania ograniczenia wynikającego z prawa spadkowego niezależnie od zastosowania ograniczenia wynikającego z prawa rzeczowego).

3.20. Rozłożenie na raty świadczenia zasądzonego wyrokiem sądu jest możliwe, kiedy perspektywa zaspokojenia wierzyciela nie jest odległa i kiedy nie zostaną naruszone w istotny sposób jego interesy majątkowe. Pozwana działając w imieniu własnym oraz jako przedstawiciel ustawowy małoletnich pozwanych, spadkobierców A. B. (1), domagała się rozłożenia na raty zasądzonego świadczenia twierdząc, że ojciec dzieci, D. B. (1) będzie spłacał dług w wysokości 3.000 zł miesięcznie, zatem jedynie należność główną (bez odsetek od dnia wyrokowania, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego) przez ponad 490 miesięcy, 41 lat. W tym okresie powodowi nie przysługują odsetki, rozłożenie na raty oznacza spłatę sumy nominalnej, długu istniejącego w chwili wyrokowania. Wskutek procesów inflacyjnych, odległość czasowa między wyrokowaniem a spłatą długu oznacza realne obniżenie wysokości wierzytelności, co pomniejsza majątek wierzyciela i stanowi korzyść dłużnika. Nie ma żadnych realnych podstaw aby twierdzić, że D. B. (2) ma możliwość spłaty 3.000 zł miesięcznie, abstrahując od ustalenia perspektywy możliwości spłaty w okresie 41 lat. Nie wymaga szerszego wyjaśnienia, że wniosek pozwanej o rozłożenie długu na nieoprocentowane raty na okres 41 lat ma charakter nierealny, rażąco odbiegający od warunków ekonomicznych, naruszający interesy wierzyciela, pomijając, że niespotykany w orzecznictwie. Oceny tej nie zmienia niejasna deklaracja J. F. o przeznaczeniu miesięcznie z wynagrodzenia uzyskiwanego w wysokości 3.000 zł kwoty 1.500 zł na spłatę wierzyciela (ponad 27 lat spłaty). Ponadto nie jest wypadkiem szczególnie uzasadnionym, czego wymaga legislator dla zastosowania moratorium sędziowskiego, sytuacja, kiedy wierzyciel może zaspokoić się z nieruchomości,

według oświadczenia pozwanej J. F., o wyższej wartości, niż dług. Z tych przyczyn przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka D. B. (1) i przesłuchania w charakterze strony pozwanej J. F. podlegały pominięciu na podstawie art. 235¹ § 1 pkt 5 k.p.c. jako zmierzające jedynie do przedłużenia postępowania.

3.21. Należy podkreślić, że przyczyną konsekwencji dla wszystkich pozwanych jest niepłacenie długu przez J. F., a nie wyrok Sądu, który potwierdza istnienie wierzytelności Banku i musi zawierać się w granicach obowiązujących przepisów. Wniosek o rozłożenie na raty wynika z niezrozumienia istoty zobowiązania.

4. Koszty procesu

Pozwani przegrali sprawę niemal w całości (oddalono roszczenie o odsetki ustawowe od dnia wniesienia pozwu od kwoty przewyższającej sumę odsetek umownych i karnych), są zobowiązani do zwrotu kosztów procesu w całości (art. 908 i 100 k.p.c.) Na koszty procesu powoda składają się: 74.035 zł – opłata od pozwu, 5.000 zł – zaliczka na opinię biegłego, 264,21 zł – koszt uwierzytelnienia dokumentów (powód nie był reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, stąd celowość przedstawienia uwierzytelnionych przez notariusza dokumentów, art. 129 § 2 k.p.c.), łącznie 79.299,21 zł. Biegłej przyznano wynagrodzenie w wysokości 7.148,81 zł, zaliczka powoda to 5.000 zł, stąd pozwani, jako przegrywający, zobowiązani są solidarnie do zwrotu Skarbowi Państwa brakującej sumy na wynagrodzenie biegłej.

SSO Robert Bury